

Presentació

L'atemptat a Madrid de l'11-M de 2004, a quatre dies de les eleccions espanyoles del 14-M, provocà una situació d'excepcionalitat tant en el sistema polític com en el sistema mediàtic. El debat sobre l'impacte dels tràgics fets en el comportament dels grans mitjans de comunicació i la seva incidència en la mobilització de l'opinió i del vot continua ben viu. Com a conseqüència de l'atemptat, els partits polítics donaren per tancada el mateix dia 11 la campanya electoral. L'atemptat obria un període dramàtic de 72 hores en què l'opinió pública espanyola es mantenia expectant sobre les conseqüències i l'autoria dels fets tràgics i alhora preparant la decisió de vot del 14-M. Els mitjans de comunicació, i molt especialment els grans canals de televisió, es veieren obligats a afrontar la situació excepcional per tenir informats els seus públics. En aquest sentit, l'excepcionalitat atorgà una preeminència absoluta a les fonts del Govern espanyol en el subministrament de la informació. Al costat dels altres mitjans, les grans cadenes de televisió assumiren un protagonisme indiscutit en la construcció pública del relat de la tragèdia humana i del conflicte polític, així com en l'adjudicació de responsabilitats per la gestió de la informació disponible.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya va presentar al Parlament de Catalunya el 6 d'abril de 2004 l'informe titulat *Les informacions televisives de l'atemptat de Madrid del dia 11 de març i dels esdeveniments posteriors fins a les eleccions espanyoles del dia 14 de març*. També presentà unes consideracions valoratives sobre el tractament televisiu de l'atemptat i dels fets posteriors fins a la nit electoral del 14-M, en què el PSOE es proclamà guanyador de la contesa electoral. Vista la transcendència dels atemptats de Madrid sobre la informació i la programació televisives, el CAC procedí immediatament a l'enregistrament, la catalogació i la classificació de les programacions de les cadenes estatals TVE-1, Antena 3 TV i Tele-5, i de l'autònoma catalana TV3. Aquest material documental, que conformà la base empírica de l'informe i de la valoració del CAC esmentats, ha servit per preparar una explotació analítica més àmplia i sistemàtica, que ara publiquem en aquest número doble de *Quaderns del CAC*. No dubtem que aquest esforç dels serveis del CAC serà d'utilitat per als analistes, estudiosos i professionals interessats.

Així, doncs, aquest número 19-20 de *Quaderns* és també excepcional perquè ha estat íntegrament elaborat pels serveis del CAC. El monogràfic s'obre amb un article de contextualització política del conseller del CAC Joan Botella ("Els idus de març: crisi política, crisi dels mitjans?"), i continua amb dos articles de contextualització teòrica i metodològica, a càrrec, respectivament, d'Andreu Casero ("Els mitjans de comunicació davant l'11-M: la construcció d'un 'cas excepcional'") i de Carles López ("Metodologia i processos de disseny de l'informe sobre els atemptats de l'11-M a Madrid"). Els dos articles següents, a càrrec de Carmina Puig i de Laura Rodas examinen el comportament de les cadenes els dies 11 i 12 de març pel que fa a la programació ("Programació televisiva de l'11 i el 12 de març") i a la informació ("La informació televisiva els dies 11 i 12 de març"). En els tres últims articles, Isabel Sánchez centra l'anàlisi en el dia de reflexió ("La programació i la informació televisives del dia de reflexió"), Anna Estrada en l'aparició dels actors ("Els actors en la pantalla") i Carmen Ortín en la nit electoral del 14-M ("La informació dels resultats del 14-M"). Finalment, la secció 'Observatori' inclou l'article de Martí Petit sobre "Wi-fi. L'oportunitat per a una amplada de banda mundial" i un informe de Fernando Carderera, "Política científica i tecnològica de Finlàndia: noves tecnologies i societat de la informació a Finlàndia".

Josep Gifreu
Director